

Yttrande gällande förslag till ändring i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklaration för byggnader 242/2025

Inledning

Samhällsservicenämnden i Ljusdals kommun är byggnadsnämnd enligt plan- och bygglagen (2010:900) och ansvarar för bygglovsprövning, tekniska samråd, start- och slutbesked samt tillsyn enligt 11 kap. PBL. Verksamheten bedrivs inom enheten Bygg och miljö, som även handlägger ärenden enligt miljöbalken.

Nämnden har tagit del av Boverkets förslag till ändringar i föreskrifterna om energideklarationer. Vi har förståelse för att det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda ska genomföras i svensk rätt och ser positivt på ambitionen att utveckla och tydliggöra systemet för energiklassning.

Förslaget innebär dock mer än en justering av befintlig ordning. Införandet av energiprestandatalet (Etal), en förändrad klassningsskala, ny klass A0 för nollutsläppsbyggnader samt möjlighet till förenklad uppdatering innebär sammantaget en ny struktur för energideklarationer. Även om detta inte förändrar kommunens formella ansvar enligt PBL får det konsekvenser för byggprocessen och för den kommunala verksamheten i praktiken.

Påverkan i byggprocessen

Energideklarationer är inte en del av bygglovsprövningen enligt plan- och bygglagen. I praktiken påverkar dock energiklassning och energiprestanda i allt högre grad dialogen i byggprocessen. När klassningssystemet förändras och fler byggnader förväntas hamna i högre klasser uppstår ett behov av förklaring och tydlig kommunikation.

I praktiken uppstår ofta förväntningar på att byggnadsnämnden ska bekräfta eller värdera energiklassningen i samband med bygglov och tekniskt samråd, trots att detta ligger utanför nämndens formella uppdrag. När begrepp, beräkningsmodeller och klassindelning förändras riskerar denna gränsdragning att bli otydligare. Under en övergångsperiod, när äldre och nya energideklarationer samexisterar, är det rimligt att räkna med fler frågor och behov av förtydliganden i enskilda ärenden.

Förslaget om förenklad uppdatering är i grunden positivt genom att det kan stimulera energieffektiviserande åtgärder. Samtidigt är det viktigt att systemets trovärdighet upprätthålls, eftersom energideklarationen fungerar som konsumentinformation och marknadssignal. Den restriktiva hållningen till virtuella platsbesök är ur kvalitetssynpunkt motiverad, men det är angeläget att reformen inte i praktiken försvårar tillgången till energiexpertis i glesbygd eller leder till ökade kostnader för lokala byggprojekt.

Datum

SAMHÄLLSSERVICENÄMNDEN

Organisatoriska förutsättningar

Bygglovsverksamheten i Ljusdal består av tre bygglovhandläggare, en tillsynshandläggare samt en samordnare som arbetar operativt motsvarande cirka 40 procent av heltid. Verksamheten handlägger årligen omkring 500 ärenden inom kommunen och cirka 100 ärenden genom samverkansavtal.

Organisationen är dimensionerad utifrån nuvarande regelverk. Förändringarna innebär inte nya formella beslut för byggnadsnämnden, men de medför ett behov av kompetensuppbyggnad och intern samsyn kring nya begrepp och beräkningsprinciper. Enheten saknar interna specialister inom energiteknik, vilket innebär att handläggarna behöver kunna bedöma rimligheten i inkomna underlag utan att själva utföra tekniska beräkningar.

I en liten organisation med begränsad redundans får även mindre ökning av tidsåtgång per ärende påtaglig effekt. Med omkring 600 ärenden per år innebär en marginell förlängning av handläggningstiden sammantaget en märkbar belastning. Under införandefasen är det därför realistiskt att räkna med en ökad arbetsinsats.

Behov av vägledning och stöd

Införandet av energiprestandatal (Etal) och ny klassstruktur innebär en förändrad terminologi och metodik. För att säkerställa en likvärdig och rättssäker tillämpning i hela landet krävs tydlig och lättillgänglig nationell vägledning.

För mindre kommuner är tillgången till exempel, tolkningsstöd och utbildningsinsatser särskilt viktig. Ett genomarbetat och tillgängligt införandestöd är en förutsättning för att övergången ska kunna genomföras utan att osäkerhet uppstår i tillämpningen eller att handläggningstider påverkas negativt under en längre period.

Ekonomiska konsekvenser

Bygglovsverksamheten i Ljusdal är till cirka 80 procent taxefinansierad och till cirka 20 procent skattefinansierad. Ökad tidsåtgång, behov av kompetensutveckling och intern samordning innebär kostnader som inte fullt ut kan hanteras genom justering av taxan. När statliga regeländringar leder till ökad komplexitet i kommunernas myndighetsutövning aktualiseras finansieringsprincipen. Om reformen medför en varaktig ökning av handläggningstid och kompetenskrav bör detta beaktas i den samlade bedömningen av statens ansvar enligt finansieringsprincipen. För en mindre kommun med begränsat skatteunderlag får även mindre tillskott av arbetsuppgifter proportionellt större effekt, vilket gör att konsekvenserna behöver analyseras och beaktas i genomförandet.

Avslutande bedömning

Samhällsservicenämnden i Ljusdals kommun delar målsättningen att stärka energiprestandan i byggnadsbeståndet och anpassa regelverket till det omarbetade direktivet. Förslaget innebär dock en tydlig omställning i energideklarationssystemet som indirekt påverkar kommunal bygglovsverksamhet.

För mindre kommuner med begränsade resurser innebär förändringen en initial ökning av arbetsbelastning och behov av kompetensuppbyggnad, trots att det formella ansvaret enligt PBL inte förändras. Ett hållbart genomförande förutsätter därför tydlig nationell

Datum

SAMHÄLLSSERVICENÄMNDEN
vägledning samt en realistisk bedömning av de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna för kommunerna.